

**MÓRAHALOM VÁROS ÖNKORMÁNYZATA
NAPKÖZIJOTTHONOS ÓVODA**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

(módosításokkal együtt, egységes szerkezetben)

OM azonosító: 029447

Az intézmény székhelye: 6782 Mórahalom Egyenlőség u. 19.
Telefonszám: 06/62-281-023
06/70-3123088
E-mail cím: ovoda@morahalom.hu
Telephelye: 6782 Mórahalom, Barmos György tér 2.

2015.

Legitimációs eljárás	
OM azonosító: 029447 óvodavezető aláírása
Elfogadta:	A Móraalmi Napköziotthonos Óvoda nevelőtestülete iktatószámon
Jóváhagyta:	az óvoda vezetője
A nevelőtestület nevében hitelesíti:
Hatályba lépés:	2015. szeptember 01.
A dokumentum jellege: Megtalálható:	Nyilvános http://www.morahalom.ovoda.org/

A Móraalmi Napköziotthonos Óvoda Pedagógiai Programjával kapcsolatos adatok

Készült: 1999.

Felülvizsgálatok, átdolgozások:

- **2004.** - a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosítása előírásának megfelelően szükségessé vált Helyi Óvodai Programunk koncepciójának felülvizsgálata, a bevezetéstől eltelt időszak tapasztalatai, változásai alapján. □ **2010.** – átdolgozásra került az Alapprogramot módosító 255/2009.(XI. 20.) Kormányrendelet alapján, ill. a kompetencia alapú óvodai programcsomag egyes elemeinek adaptálása miatt.
- **2013.** – átdolgozásra került a 2011. évi CXC. törvény a Köznevelésről, és a 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet alapján.
- **2015** - átdolgozásra került a 2011. évi CXC. törvény, ill. a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján.

Felölös: Kosztyu Gyuláné óvodavezető

A pedagógiai program az óvoda szakmai alapidokumentuma. Az óvodavezető és a pedagógusok számára munkaanyag, ami az intézményi célokat, ezzel összefüggésben a feladataikat, mindennapi munkánk kereteit is megszabja, lehetővé teszi az azonos

értékválasztáson alapuló közös gondolkodást. A program minden más stratégiai dokumentum kiinduló pontja. Erre kell építeni az intézmény összes folyamatszabályozását.

A **szülők** számára elsődleges információs forrás, ami biztosítani képes az óvoda pedagógiai szemléletének elfogadását, a nyújtott köznevelési szolgáltatások megválasztását, az intézménnyel való azonosulást. A **fenntartónak** a pedagógiai programban foglaltak és annak elfogadása teszi egyértelművé a fenntartásból ráháruló kötelezettséget.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	5
1.1. Törvényi megfeleltetés.....	6
1.2. Az óvoda jellemző adatai.....	7
1.3. A programválasztás indoklása, módosítások.....	9
2. NEVELÉSFILÓZÓFIÁNK	11
2.1. A település és az intézmény bemutatása.....	11
2.2. Alapelveink az intézményre és a gyermekekre vonatkozóan.....	12
2.3. Gyermekképünk.....	12
2.4. Óvodaképünk.....	13
2.5. Nevelésfilozófiánk.....	14
2.6. Adaptált jó gyakorlat - „Apa játszunk együtt”.....	16
3. AZ A PEDAGÓGIAI PROGRAM ALKALMAZÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	17
3.1. Az óvoda személyi feltételei.....	17
3.2. Az óvoda tárgyi, dologi feltételei.....	21
3.2.1. Az óvodának a program céljához rendelt eszközrendszere.....	21
3.2.2. A székhelyi óvoda tárgyi és dologi feltételei.....	22
3.2.3. A telephelyi óvoda tárgyi és dologi feltételei.....	24
4. AZ ÓVODA ÁTFOGÓ NEVELÉSI TERVE - A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEMUTATÁSA	24
4.1. Pedagógiai programunk sajátosságai.....	24
4.2. Az óvodai nevelés feladatai.....	25
4.2.1. Az egészséges életmód alakítása.....	26
4.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés.....	32
4.2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	34
4.3. Az óvodában megvalósuló integrált nevelés – Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése.....	38
4.4. Migráns gyermekek interkulturális nevelése.....	40
4.5. Nevelési céljaink elérésének feltételei.....	41
4.5.1. Szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében.....	41
4.5.2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében.....	41

4.5.3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében.....	42
5. AZ ÓVODAI ÉLET FELADATRENDSZERE.....	43
5.1. Játék	43
5.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás	47
5.3. Társas és közösségi tevékenység	51
5.4. Munkatevékenység	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.5. Szabadidős tevékenység, szabad játék	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS A FEJLESZTÉS TARTALMA	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.1. Komplex foglalkozások rendszere	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.2. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
létezik.	
6.2.1. Anyanyelvi nevelés	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.2.2. A külső világ tevékeny megismerése – Matematikai tartalmú tapasztalatok.	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A könyvjelző nem létezik.	
6.3. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások - A külső világ tevékeny megismerése	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.3.1. Természet – társadalom - ember.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.3.2. Születéstől felnőttkorig.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.4. Művészeti tevékenységek	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.4.1. Verselés, mesélés.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.4.2. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.4.3. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6.5. Mindennapos testnevelés - Mozgás	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
7. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE – ÓVODA-ISKOLA .	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
ÁTMENET.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8.1. Csoportszervezés, tevékenységsszervezés, -tervezés alapelvei	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
létezik.	
8.2. A nevelés időkeretei.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8.2.1. Napirend	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
8.2.2. Hetirend	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9. AZ ÓVODA HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEI, EGYÉB RENDEZVÉNYEI	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.1. Óvodánk ünnepei	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
9.2. Kirándulások	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10.1. Óvoda-család.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
10.2. Huncutka Családi Napközi és Bölcsőde	Hiba! A könyvjelző nem létezik.

- 10.3. Móra Ferenc Általános Iskola, Szakképző Iskola, Kollégium **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 10.4. Klebelsberg Intézményfenntartó Központ **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 10.5. Alapfokú Művészetoktatási Intézmény..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 10.6. Könyvtár és Rendezvény Ház..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 10.7. Csongrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Mórahalmi Tagintézménye **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 10.8. Gyermekek- és ifjúságvédelmi intézmények..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 10.9. Egészségügyi szervek, orvos, védőnő, fogorvos, szemésorvos **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 10.10. Kistérségi és más óvodák..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 10.11. Mórahalom Városi Önkormányzat **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 10.12. PR kapcsolatok..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 11. AZ ÓVODA IRÁNYÍTÁSI-SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE, SÉMÁJA Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 11.1. Az intézmény felelős vezetője **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 11.2. Az intézmény vezetősége..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 12. ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS RENDSZERE Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 12.1. Programellenőrzés és értékelés **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 12.2. A nevelő-, fejlesztő munkánk mérési, értékelési rendszere **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 13. AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAINAK KAPCSOLATA ÉS EGYMÁSRA ÉPÜLÉSE Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 13.1. Szakmai dokumentumaink egymásra épülése **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 13.2. A pedagógiai munka dokumentációi **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 13.2.1. Csoportnapló..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 13.2.2. A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 14. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK..... Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 15. IRODALOMJEGYZÉK..... Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
- 16. MELLÉKLETEK ÉS KAPCSOLÓDÓ DOKUMENTUMOK Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

1. BEVEZETŐ

„1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja (a továbbiakban: Alapprogram) a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve, Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által

aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve - meghatározza a magyarországi óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek meghatározásánál abból kell kiindulni, hogy

- a) a gyermeket - mint fejlődő személyiséget - szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- b) a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- c) az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az Alapprogram szerint az óvodai nevelésben megjelenhetnek a különböző - köztük az innovatív - pedagógiai törekvések, mivel az Alapprogram biztosítja az óvodapedagógusok pedagógiai nézeteinek, értékrendjének és módszertani szabadságának érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz.

Az óvoda nevelőtestülete elkészíti pedagógiai programját: vagy átvesz és adaptál egy kész pedagógiai programot, vagy saját pedagógiai programot készít, amelynek meg kell felelnie az Alapprogramban foglaltaknak. Az Alapprogram és az azzal összhangban lévő óvodai pedagógiai programok egymásra épülő, szakmailag összehangolt rendszere a biztosíték arra, hogy az egyes intézmények szakmai önállósága, az óvodai nevelés sokszínűsége mellett érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

2. Az óvodai pedagógiai program elkészítésekor az Alapprogram mellett figyelembe kell venni

- a) a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda nemzetiségi nevelést végez;
- b) a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét is, ha az óvoda sajátos nevelési igényű gyermeket nevel.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

1.1. Törvényi megfeleltetés

Programunk a 363/2012. (XII.17.) számú Kormány rendelet értelmében, az **Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján** készült, magában foglalva a hazai és a helyi óvodai gyakorlatok eddigi tapasztalatait, eredményeit, szem előtt tartva a **2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.)** és az **1993. évi LXXIX. Köznevelési törvényt, valamint annak módosításait.**

Ezen kívül programunkba az alábbi **törvényeket, rendeleteket** építettük be:

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2012. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 23/2012. (63.§ (1)-(4)bek.) EMMI rendelete az óvodás gyermek fejlődésének figyelemmel kísérése
- 17/2012. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól
- 1992. Egyezmény a gyermekek jogairól Egyesült Nemzetek UNICEF
- 185/1999. (XII.13.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja
- 1357/2011. (X. 28.) kormányhatározat az építésügyi szabályozás ésszerűsítéséről és az ehhez kapcsolódó szabványok felülvizsgálatáról

1.2. Az óvoda jellemző adatai

Az intézmény alapítója:	Mórahalom Városi Önkormányzat
Alapító címe:	6782. Mórahalom, Szentháromság tér 1.
Az alapítás éve:	1995. 01. 01.
Az intézmény fenntartója:	Mórahalom Városi Önkormányzat Képviselőtestülete

MÓRAHALOM VÁROS ÖNKORMÁNYZATA NAPKÖZIJOTTHONOS ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAM

A fenntartó címe: 6782.Mórahalom, Szentháromság tér. 1.

A fenntartó elérhetősége: +3662/281-022

Az intézmény neve: **Mórahalom Város Önkormányzata Napköziotthonos Óvoda**

Rövid neve: **Mórahalmi Napköziotthonos Óvoda**

Az intézmény típusa: **Óvoda**

Az intézmény OM azonosítója: **029447**

Az intézmény címe - székhely: 6782. Mórahalom, Egyenlőség u. 19.

Telephely címe: 6782 Mórahalom, Barmos György tér 2.

Telefon: 06/62-281-023

Mobiltelefon: 06/70-312-3088

E-mail: ovoda@morahalom.hu

Web: <http://www.morahalom.ovoda.org/index.php>

Az óvoda vezetője: **Kosztju Gyuláné**

Az óvoda működési területe: Mórahalom város közigazgatási területe, valamint bármely önkormányzat közigazgatási területe az onnan bejáró gyermekek tekintetében.

Az óvoda alaptevékenysége:

- Az óvodai nevelőmunka az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épülő, jóváhagyott **pedagógiai program** szerint folyik.
- Az óvodai nevelés a gyermek három éves korától a tankötelezettség kezdetéig (Nkt.45§ (2) meghatározottak szerinti nevelőintézmény.
- **Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása:**
 - a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók óvodai nevelése,
 - „Sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek,
 - **kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:**
 - A.) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:

AA.) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
AB.) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
AC.) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
B.) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, gyermek, tanuló.

- Bejáró gyermekek ellátása.
- Szervezett intézményi étkezés.

Az óvoda alaptevékenységet kiegészítő, végezhető tevékenysége:

- Óvodarendszeren kívüli oktatás,
- Helyiségek, eszközök bérbeadása,
- Vendégétkeztetés,
- Tanfolyamok szervezése.

Az óvoda szakágazati besorolása, száma: 851020 Óvodai nevelés

A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:

091110 Óvodai nevelés, ellátás feladatai
091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
091220 Köznevelési intézmény 1-4. évfolyamán tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő működtetési feladatok
092120 Köznevelési intézmény 5-8. évfolyamán tanulók nevelésével, oktatásával összefüggő működtetési feladatok
096015 Gyermekeitkeztetés köznevelési intézményben
096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
013350 Az önkormányzati vagyonnal való gazdálkodással kapcsolatos feladatok
091250 Alapfokú művészetoktatással összefüggő feladatok
081030 Sportlétesítmények, edzőtáborok működtetése és fejlesztése

Az óvodai férőhely: **261 fő**
Székhely: **186 fő**
Telephely: **75 fő**

Az óvoda vezetője: Kosztyu Gyuláné
Óvodavezető helyettesei: Péter Istvánné
Módra Istvánné

1.3.A programválasztás indoklása, módosítások

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. Törvény, és annak módosítása 1996-ban előírta, hogy az óvodák az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja alapján **1999 szeptemberétől** helyi nevelési program alapján dolgozzanak, melyet vagy maguk írnak, vagy az országos minősített programok közül választhatnak.

Az óvodai program kiválasztása során igyekeztünk körültekintően eljárni:

- figyelembe vettük helyi sajátosságainkat (személyi - tárgyi vonatkozásokban egyaránt) és jövőbeli elképzeléseinket,
- több éves, évtizedes elméleti és gyakorlati ismereteinket, tapasztalatainkat összegezve készítettük el Pedagógiai Programunkat.

A szükséges előkészítő munkák után **nevelőtestületünk szakmai döntésének értelmében Gáspár László nevelésfelfogására épülő Tevékenységközpontú óvodai nevelési programot használtuk fel helyi programunk kidolgozásához.** Feltételezésünk szerint ez a program alkalmas leginkább arra, hogy a helyi elvárásoknak megfelelő tartalommal, a nevelőtestület tudását leghatékonyabban kiaknázva, legeredményesebben tudjuk a ránk bízott gyermekek személyiségét kibontakoztatni.

A Tevékenységközpontú program, országosan minősített, előírásai megfelelnek az Óvodai Nevelés Országos Alapprogram (OAP) irányelveinek.

A program készítésében részt vettek:

Módra Istvánné

Péter Istvánné

Tóthné Németh Gyöngyi

Kosztyu Gyuláné

A program koncepciójának felülvizsgálatai, módosításai

- **2004-ben** szükségessé vált Helyi Óvodai Programunk koncepciójának felülvizsgálata, a bevezetéstől eltelt időszak tapasztalatai, változásai alapján - **2003. évi LXI.**, a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény módosítása előírásának megfelelően. A program felülvizsgálata a nevelőtestület közreműködésével Kosztyu Gyuláné, Péter Istvánné, és Módra Istvánné irányításával történt.
- **2010-ben** az Alapprogramot módosító 255/2009.(XI. 20.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően vizsgáltuk felül nevelési programunkat. A program módosítása a nevelőtestület közreműködésével Kosztyu Gyuláné, Péter Istvánné és Módra Istvánné irányításával történt.

- Ezen módosítás során a **kompetencia alapú óvodai programcsomag egyes elemeit is beillesztettük** Tevékenységközpontú óvodai nevelési programunkba.
- **2013-ban** megjelent az óvodák pedagógiai programjával kapcsolatos előírásokat tartalmazó a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban Nkt.), a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet, valamint az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet (a továbbiakban ÓNAP) ezen szabályozók alapján módosítottuk pedagógiai programunkat.

A program átdolgozói:

Ábrahámné Csapó Éva óvodapedagógus

Demus Lászlóné óvodapedagógus

Pintér Anikó óvodapedagógus

Szalma Attiláné óvodapedagógus

Az átdolgozott helyi Pedagógiai Programot 2013. augusztus 26-án a Szülői Közösség véleményezte, 2013. augusztus 27-én a nevelőtestület egyhangúan elfogadta, az intézményvezető jóváhagyta.

- **2015-ben** szükségessé vált pedagógiai programunk felülvizsgálata a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény alapján, mely elrendelte a köznevelési intézmények egységes szempontok alapján történő, külső ellenőrzési és értékelési rendszerének bevezetését, ill. a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI-rendelet alapján, mely tartalmazza a tanfelügyelethez kapcsolódó intézményi önértékelés Oktatási Hivatal által kidolgozott és az emberi erőforrások minisztere által jóváhagyott, az Önértékelési kézikönyvben rögzített intézményi ellenőrzés és értékelés alapjául szolgáló tanfelügyeleti standardokat.

A program felülvizsgálata a nevelőtestület közreműködésével Kosztyu Gyuláné és Szalma Attiláné irányításával történt.

A felülvizsgált pedagógiai programunkat 2015. augusztus 24-én a Szülői Közösség véleményezte, 2015. augusztus 26-án a nevelőtestület egyhangúan elfogadta, az intézményvezető jóváhagyta.

2. NEVELÉSFILÓZÓFIÁNK

2.1. A település és az intézmény bemutatása

Mórahalom Csongrád megye legkisebb és legfiatalabb városa. Az 55 sz. főút mentén Szegedtől 25 km-re fekszik. A Homokhátság központjaként kistérségi feladatokat is ellát. A település egy belterületre, és hat szórt tanyai körzetre oszlik. A település összlakossága közel 6000 fő, melynek 35 %-a tanyán él. A fő megélhetési forrás a mezőgazdaság.

Szocio-kulturális jellemzők: a családok nagyobb hányada 2 vagy több gyermeket nevel, sok a munkanélküli, kevés a kétkeresős család, magas a segélyezettek száma.

A tanyán való élet olyan speciális helyzetet teremt, ahol az életszínvonal megtartását egyre több munkával tudják elérni az emberek, s az ehhez szükséges időt kénytelenek a családtól elvenni.

A város földrajzi elhelyezkedéséből kifolyólag a levegő por- és pollentartalma magas, az ivóvíz minősége a legtöbb tanyán nem megfelelő. Megfigyelhető az allergiás és légzőszervi megbetegedések nagyfokú előfordulása.

Intézményünk több évtizedes múltra tekint vissza. A kezdeti időkben kialakított első óvoda a ma már két helyen működik. Óvodánk képes a helybéli igényeket kielégíteni, valamint a környező településekről is fogadni tudja azokat a gyermekeket, melyek szüleinek a város ad munkalehetőséget.

2.2. Alapelveink az intézményre és a gyermekekre vonatkozóan

Pedagógiai programunkat a helyi adottságokra alapozva készítettük. Óvodánkban folyó nevelés a **családi nevelés kiegészítője**. Az itt élő családok pedagógiai kultúrája nagyon változó, egyre több a hátrányos helyzetű gyermek, a rendezetlen családi körülmény. Családi nevelést kompenzáló szerepünk ezért egyre fokozottabb, az **esélyegyenlőség biztosítása** érdekében kiemelt szerepet kap. Megtanulják hogyan éljenek közösségben, elősegítjük, hogy eligazodjanak az őket körülvevő világban. A tartalmas, színes tevékenységek révén személyiségük, egyéni képességeik fejlődjenek. Biztosítjuk minden gyermek számára az **egyenlő hozzáférést, az esélyegyenlőséget, a hátrányokat csökkentő** pedagógiai attitűddel.

2.3. Gyermekképünk

„1. Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

2. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes

nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Nyugodt, kiegyensúlyozott, boldog gyermekkort megélő gyermekeket szeretnénk nevelni, akik pozitív énképpel rendelkeznek, érdeklődőek, nyitottak az őket körülvevő világra és ahhoz a későbbiek folyamán adekvát módon alkalmazkodnak.

2.4. Óvodaképünk

- „1. Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.**
- 2. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.**
- 3. Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).**
- 4. Az óvodai nevelésben alapelvek, hogy:**
 - a) a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi;**
 - b) a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását;**
 - c) az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.**
- 5. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkorspecifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltségtartalmakról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.**
- 6. A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.**

7. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Intézményünkben a fent említett **kormányrendeletben meghatározott célok megvalósulása érdekében** magas színvonalú szervezeti kultúra kialakítására törekszünk, amely megfelelő személyi, tárgyi feltételeket biztosít ahhoz, hogy a gyerekek jól érezzék magukat és fejlődésük (testi, lelki, szociális) zavartalan legyen. Biztosítjuk a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyerekek önazonosságának megőrzését és az integráció lehetőségét.

A **Mórahalmi Napköziotthonos Óvoda** nevelő-oktató munkája már több évtizedes múltra tekint vissza.

Az eltelt hosszú évek alatt településünk önkormányzata igen nagy hangsúlyt fektetett a felnövekvő nemzedék magas színvonalú oktatására, nevelésére, kulturáltságára, edzettségére, valamint a családok gondozó munkájának segítésére a gyermekek napközbeni ellátásával biztosította az óvodáskorú gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges feltételeket.

Óvodánk az önkormányzat által fenntartott, gazdaságilag részben önálló intézmény, ahol esztétikus, igényesen kialakított otthonos környezetben folyik a gyermekek gondozása, nevelése, fejlesztése.

Lakóhelyünkön a mi óvodánk az egyetlen, így a szülők szabad óvodaválasztása nem realizálódhat. Szeretnénk ezért olyan feltételeket, fejlesztési lehetőségeket felkínálni, amelyből a szülők többségének igénye kielégítést nyer, és nem kényszerből, hanem pozitív meggyőződésből hozzák óvodánkba a gyermekeket.

Ennek tudatában egy élménygazdag, érzelmi biztonságot adó környezetet igyekszünk kialakítani, ahol a gyermekek személyiségének fejlődése biztosított, életkoronként és egyénekenként a változó testi-lelki szükségleteiket figyelembe vevő társadalmi életre való felkészítés folyik. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a gyermekeket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveljük.

2.5. Nevelésfilozófiánk

Legfontosabb tevékenységünknek a ránk bízott gyermekek egészséges, harmonikus, sokoldalú személyiség fejlődését tartjuk.

Olyan értékeket szeretnénk közvetíteni felénk, amelyek társadalmilag értékesek és az egyéni önmegvalósításban egyaránt eredményes (konstruktív életvezetés).

Programunk a szülővel kialakítandó együttműködésre építi az óvodai nevelést. Nevelésfelfogásunk egyik alaptézise, hogy az óvoda pedagógiai gyakorlata csakis a családi nevelésre építve, annak céljait és eredményeit figyelembe véve lehet eredményes. Gyermekközpontú szemlélet megvalósítására törekszünk, ahol a 3-7 éves korú gyermekek testi és lelki szükségleteinek szem előtt tartásával folyik a nevelőmunka.

Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyéniségéhez, optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen. Ez a gyermek oldaláról szükséglet, a felnőttek oldaláról kötelesség. A gyermeki fejlődésbe feltétel nélkül bízunk, ezen alapul pedagógiai optimizmusunk, elfogadjuk, a különbözőségeket nem diszkriminálunk. Hiszünk a gyermek fejlődésében, jelzéseire komoly figyelmet fordítunk, mögé nézünk a ki nem mondott, csak tünetekkel jelzett gyermeki segítségkérésnek.

Óvodánkban a **Tevékenységek központú Pedagógiai Program elvei szerint** neveljük a gyermekeket. **Célunk:** a nevelés minden területén az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés, az általános, életkori, és egyéb speciális nevelési szükségletek kielégítése. Az általános pedagógiai célrendszer figyelembevételével határozzuk meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat.

A pedagógus tevékenységekhez nyugodt, bizalommal teli légkört igyekszünk teremteni, ahol minden gyermek hibázhat, mindenkinek lehetősége van a javításra, próbálkozásra. Tudatosan alkalmazzuk a konfliktus megelőzés módszereit az egymás tiszteletben tartásának érdekében, például a közös szabályalakítást, a pozitív példák megerősítését, a következetességet. A felmerülő konfliktusokat, azok okait igyekszünk felismerni, helyesen értelmezni és hatékonyan kezelni, a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönözzük.

Pedagógiai feladatainkat a **játékra, mozgásra** és az **egészséges életmód** kialakítására alapozva szervezzük meg. Arra törekszünk, hogy gyermekeink számára nyugodt, szeretetteljes légkört és jó személyi-, tárgyi feltételeket biztosítsunk. Tesszük ezt a ránk bízott gyermekekért.

Nevelési alapelvek:

- érzelem dominanciájának elve,
- motiváció elve,
- a gyermek szociális kapcsolatrendszerének figyelembe vétele és a differenciált bánásmód elve, □ tevékenység elve, □ játékoság elve.

Didaktikai alapelvek:

- nevelés központúság,
- tudatosság,
- aktivitás,
- szemléletesség,
- rendszeresség,
- következetesség,
- fokozatosság,
- folyamatosság, □ rugalmasság.

2.6. Adaptált jó gyakorlat - „Apa játszunk együtt”

A jó gyakorlat adaptálásának helye: Gyula Város Egyesített Óvodája Tagintézménye
Galbácskerti Óvoda 5700 Gyula, Temesvári út 47.

Az adaptálás mértéke: részleges.

Cél:

- Óvodai nevelésünk a családi neveléssel harmonikusan szolgálja a gyermeki személyiség kibontakozását, fejlődését. Olyan kapcsolattartási formák kialakítása, mely elősegíti a szülők aktív részvételét az intézmény életébe, gyermekük nevelésébe, ötleteikkel alakítsák, tudásukkal segítsék nevelésünk eredményességét. Ne csak az édesanyák, hanem az édesapák is váljanak aktív részeseivé az óvodai életnek.
- A szülő-óvodapedagógus, szülő-szülő, szülő-gyerek közötti együttműködés elősegítése, kapcsolatok építése, szemléletformálás.
- Fontos a gyermek és apa közötti emocionális kapcsolat elmélyítése, az óvodai mindennapos tevékenységek és a közösen megalkotott szabályok megismertetése. A kapcsolatból megtapasztalható, hogy milyen a gyermek családban betöltött szerepe. A programok lebonyolítása közben az alábbi kompetenciák is fejlődnek: beszédkezdés, szövegalkotás, kommunikáció, szociális kompetenciák, kreativitás, alkotókészség.
- Segítse az óvodapedagógusokat az életkor-adekvát tudatos fejlesztési tevékenységükben.

Sikerkritériumok:

- Sportos versenyjátékokkal elősegítik az egészséges életmódra nevelést, a versenyszellem kialakulását.
- A gyermekek előzetes tapasztalataira, élményeire, ismereteire támaszkodva erősödik mindkét fél kutatás utáni vágya, fejlődik személyiségük, problémamegoldó képességük.
- A csapat munkákban vállalt feladatok megvalósítása során fejlődik kreativitásuk, egymáshoz való alkalmazkodásuk, csapatszemléjük, az átélt élmények közösség formáló ereje is megjelenik.
- Lehetőség adódik a szabad önkifejezés, szövegalkotás, zenei improvizáció megvalósulására.
- A jó gyakorlat példát ad arra, hogy hogyan hozhatóak közel a 3-7 éves korú gyermekekhez és rajtuk keresztül családjaikhoz a művészetek, a sport, a környezeti értékek megtartásának, és a jövő generációjáért érzett felelősségviselésnek elvei.

A program részletes leírása a Pedagógiai Programjának mellékleteként **„Apa játszunk együtt” a Mórahalmi Napköziotthonos Óvodában** című dokumentumban található.

3. AZ A PEDAGÓGIAI PROGRAM ALKALMAZÁSÁNAK FELTÉTELRENDSZERE ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

3.1. Az óvoda személyi feltételei

- „1. Az óvodában a nevelő munka középpontjában a gyermek áll.**
- 2. Az óvodában a nevelő munka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.**
- 3. Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. A nemzetiséghez tartozó gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.**
- 4. A migráns gyermekeket nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.”**

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Az óvodánk rendelkezik a törvényben meghatározott **személyi feltételekkel**, összes alkalmazottainak száma 28 fő.

Az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárások:

- tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz,
- saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi, kommunikációját fejleszti,
- rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket,
- tájékozódik az óvodai nevelést, képességfejlesztést támogató tanulási, képességfejlesztési segédanyagokról, digitális technológiai eszközökről, céljainak megfelelően és lehetőség szerint alkalmazza is azokat,
- szakszerű nyelvhasználat jellemzi, a tudástartalmakat szakszerűen, érthetően közvetíti a gyermekek felé a korosztályi és egyéni jellemzők figyelembe vételével, ügyelve arra, hogy közléseit összekapcsolja a cselekvéssel és szemléltetéssel,
- helyesen és a közlés tartalmához igazodóan alkalmazza a szakmai terminológiát valamennyi írásos anyagában, reflexiójában,
- nyitott a szülők, a gyermekek, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében,
- óvodai tevékenységek során feladatait, problémáit önállóan kezeli, intézi.

Feladatai:

- a gyermekek alapvető szükségleteinek, érzelmi biztonságának a megteremtése,
- az optimális fejlődési folyamat biztosítása,
- a gyermekek egyéni képességeinek maximális szem előtt tartása (fejlődési ütem, tehetség),
- a szociális hátrány kompenzálásának segítése – hátrányos helyzetből való felzárkóztatás.

A közoktatási törvényben meghatározott felsőfokú óvodapedagógus szakirányú és óvóképző főiskolai végzettséggel rendelkeznek nevelőtestületünk tagjai, ill. tanítói képzettséggel, szakvizsgával rendelkező pedagógus is tagja közösségünknek. Egy óvónőnknek gyógypedagógiai asszisztens szakképzése is van. A nevelő-oktató munkában részt vesz német nemzetiségi óvodapedagógusi és gyermek néptánc oktatói végzettségű óvónőnk is. Ezáltal biztosítjuk a Pedagógiai Program magas színvonalú megvalósítását.

A nevelőtestületünk szakmai képzettsége garantálja az új kihívásoknak való megfelelést, kreativitásukkal, tudatos, tervszerű munkájukkal biztosítják az óvoda egységes nevelési koncepcióját.

Pedagógusaink rendszeresen vesznek részt belső-és külső hospitálásokon, továbbképzéseken, szakképzéseken, mert hisszük, hogy az óvodánk sikeressége az itt dolgozó emberek szakmai képzettségén múlik. Az önképzés, és a szervezett továbbképzés a nevelőtestület előrelépésének és képzettsége szinten tartásának nélkülözhetetlen eleme.

A szakmai fejlesztésben fontos szerepet játszik az intézményi **munkaközösségek** munkája. Intézményünkben **a nevelőtestület minden pedagógusa valamelyik munkaközösség tevékeny tagja.**

Munkaközösségeink tagjai számára meghatározó feladat:

- az óvoda szabályozó dokumentumainak egységes értelmezése, tartalmuk gyakorlati megvalósítása,
- az intézmény szakmai munkája színvonalának további erősítése,
- az **önértékelésekre**, a **külső tanfelügyeleti szakmai ellenőrzésekre**, a pedagógusok előmeneteli rendszerének alapját képező **minősítésre** történő felkészülés.

Az óvodánkban dolgozók hivatástudata a nevelő-oktató munkánk legnagyobb értéke. A pedagógus munkájában alkalmazza az új módszereket, tudományos eredményeket, aktívan részt vállal intézményi innovációkban, pályázatokban, szakmai munkaközösségek munkájában, a megbeszéléseken, szakmai értekezleteken kifejti szakmai álláspontját.

A nevelőmunka kulcsszereplője az **óvodapedagógus**, az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyerekekkel történő tevékenységek kizárólagos irányítója, ezért őt korszerű, általános és szakmai műveltség kell, hogy jellemezze. Ezen kívül rendelkeznie kell megfelelő pedagógiai képességekkel, úgy, mint empátia, tolerancia, kongruencia, játékoság, humor. Legyen önálló, rugalmas, dönteni tudó, helyzetfelismerő, kreatív.

Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre, ezért fontos, hogy a programunk szellemiségével azonosulni tudjon. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermekek számára. Magatartása modellként szolgáljon a szülők és a gyermekek számára egyaránt, tartsa be az etika szabályait.

Célunk, hogy minden óvónő saját egyéniségének megtartása mellett a közösen kialakított és elfogadott célok, feladatok érdekében tevékenykedjen. Nevelőtestületünk légköre saját megítélésünk szerint, valamint a szülők és a fenntartó véleménye szerint is jó, erős, összetartó csapatszellem, egymás megértése, támogatása, közös döntéshozatal és munkavégzés jellemzi.

A váltásban, párban dolgozó óvónők egymás mellé rendelésekor figyelembe vesszük, hogy összeillő, egymást kiegészítő párok alakuljanak ki. Tapasztaltabb kolléga mellé pályakezdőt tartunk célszerűnek állítani. A különböző nevelési területek és stílusok más-más hangsúlyt kapnak a reál-, illetve humán érdeklődésű óvónők esetében. Ez is fontos szempont a párok kialakításakor.

Nevelő- oktató munkát közvetlen segítők személyi feltételrendszere:

Óvodánkban a törvényi előírásoknak megfelelő a nevelő- oktató munkát közvetlen segítők létszáma és képesítése. Az óvodapedagógusok, és az óvoda együttműködését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

2013. 09. 01-től három csoportonként egy-egy **pedagógiai asszisztens** is segíti nevelő munkánkat.

Feladatai:

- az intézményben folyó pedagógiai munka segítése,
- a pedagógiai program eredményes megvalósítása, a gyermekek zavartalan és folyamatos ellátása érdekében segítse az óvodapedagógus munkáját.

Programunk megvalósítása a **dajka** és az óvónő munkájának fokozottabb összehangolását kívánja. Szeretnénk elérni, hogy a dajka valóban a közvetlen pedagógiai munka segítője legyen. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban közvetlenül és tevékenyen részt vegyen arra is szükség van, hogy megfelelő szinten tájékoztassa a csoportvezető óvónő nevelési elképzeléseiről, módszereiről. Tudnia kell milyen célok érdekében, hogyan kívánja az óvónő a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a gyermekekre.

Dajkáink dajka szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkeznek.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése és ennek megfelelő pedagógiai feltételek biztosítása szükségessé tenné főállású **logopédus**, ill. **gyógypedagógus**, **pszichológus** alkalmazását, mivel évente 30—40 gyermek szorul ezekre a speciális foglalkozásokra.

A növekvő adminisztrációs munkák miatt teljes állású **óvodatitkár** foglalkoztatása is indokolt.

Feladatai:

- az óvodai ügyvitel szervezése és adminisztratív végrehajtása,
- a dolgozók személyi anyagának vezetése,
- a gyermekek nyilvántartásának ellátása,
- segít a költségvetés előkészítésében, a gazdálkodási, számlakezelési feladatokban.

Közösségünk minden tagja komolyan veszi Pedagógiai Programunkat, és annak szellemében dolgozik. Az óvoda személyi feltételeinek számszerűségén túl igen fontosnak tartjuk, hogy minden dolgozó rendelkezzen a munkaköréhez szükséges iskolai végzettséggel, és azokkal a személyiségjegyekkel, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy Pedagógiai Programunkat sikeresen megvalósíthassuk. Minden munkatársunkat jellemzi, hogy gyermekszeretők, kiegyensúlyozottak, munkaterületükön igényesek és óvják környezetüket. A magatartási szokás-szabályokat betartva képviselik értékrendünket, empátiával, toleranciával, nyelvi illemmel rendelkeznek, mindezzel példát mutatva a gyermekek számára.

3.2. Az óvoda tárgyi, dologi feltételei

„Az óvodának rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás- és játékigényük kielégítését, és a gyermekeket, harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A gyermek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

3.2.1. Az óvodának a program céljához rendelt eszközrendszere

Pedagógiai Programunk megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek az óvodában rendelkezésre állnak. Az óvodai minimális kötelező alapeszközöket kiegészítjük a program eredményességét, hatását erősítő korszerű fejlesztő eszközökkel, pl.:

- fejlesztő játékokkal, eszközökkel,
- mozgást fejlesztő tornaszerekkel, kiegészítő eszközökkel, melyeket a nap folyamán használhatnak (rugós deszka, füles labda, Ayres mozgásfejlesztő eszközök).

A **játéktevékenységhez és a tanuláshoz** szükséges, új és korszerű alapvető és fejlesztő eszközök beszerzése részben költségvetésből, ill. országos, helyi és Uniós pályázatokból, szülői támogatásból, jótékonyági bevételekből kerülnek beszerzésre.

Az óvodai meséskönyvek, ismeretterjesztő kiadványok, pedagógiai szakirodalmak mennyisége és minősége az elhasználódásnak, ill. a változó pedagógiai szemléletnek megfelelően állandóan pótlásra és bővítésre kerülnek. Ezek beszerzése költségvetésből és egyéb forrásból történik.

Különleges és egyénileg készített **kiegészítő játékeszközökkel** is segítjük a gyermekek egészséges kreatív fejlődését, pl. bábok, puzzle, különböző logikai és memória játékok.

Infokommunikációs eszközök

Munkánk során mindig fontosnak tartottuk a folyamatos megújulást, az új lehetőségek felkutatását. Továbbképzéseken gyarapítottuk informatikai ismereteinket, hogy meg tudjunk felelni a kihívásoknak. Felismertük, hogy **az informatikai eszközök oktatásban történő felhasználása nagyon sok új és eddig kiaknázatlan lehetőséget rejt magába.**

A felhasználói szintű informatikai ismeretek birtoklása fokozatosan a mindennapok részévé válik, s az ilyen jellegű ismeretek megszerzése napjainkban egyre inkább az alapműveltség követelményei közé tartozik, amelyeket már az óvodában megalapozhatunk és eredményesen alkalmazhatunk. Úgy gondoljuk, hogy az óvodai nevelésnek arra kell a hangsúlyt fektetni, hogy **a számítógép használata sokkal több értéket rejt magában, mint amire jelenleg a legtöbb családban a gyermekek használják** (számítógépes játékok és letölthető mesék nézése).

Intézményünkben az alábbi informatikai és technikai eszközök segítik a nevelőmunkánkat:

- digitális fényképezőgép,
- cd lejátszó,
- számítógép,
- laptop,
- projektor,
- nyomtató.

Óvodánkban pályázati forrásból tudtuk csak az informatikai eszközöket beszerezni, az állományt bővíteni.

3.2.2. A székhelyi óvoda tárgyi és dologi feltételei

Óvodánk rendelkezik a helyi nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, EU szabványoknak megfelelő biztonságos játékokkal, amelyek garantálják a gyermekek kényelmét, egészségének megőrzését, fejlődését.

Az **óvoda** településünkön a főútvonalhoz közel egy csendes, pormentes környezetben helyezkedik el. Megfelelő alapterületű - 6746 m² - zöld, fás, bokros udvar veszi körül.

A kétszintes **óvodaépület** berendezései, udvara, a gyermeket körülvevő környezet megfelelő alapot biztosítanak programjuk megvalósításához.

Az óvoda helyiségei:

- **Öltözők:** a gyermekek részére csoportszobánként öltöző helyiségek állnak rendelkezésre, megfelelő szellőzéssel és világítással, méretüknek megfelelő padokkal, ruhafogasokkal.
- **Mosdók:** a gyermekek méretének megfelelő mosdók, WC, és bútorzat lehetővé teszik, a mindennapi gondozási feladatok ellátását. Saját jellel ellátott törölközők, fogmosó eszközök biztosítják a higiénikus testápolást.
- **Csoportszobák:** a játék, és az óvodai tevékenységek színtere, egyúttal itt étkeznek, alszanak a gyermekek. Kialakításukkor harmonikus színeket és formákat, anyagokat használtunk. A csoportszobák felszereltsége mindenki számára megfelelő, biztonságos, lehetőség van a szülők fogadására is.
- **Fejlesztőszoba:** nyugodt feltételeket teremt a logopédiai és gyógypedagógiai fejlesztéshez. Az ehhez szükséges eszközök, könyvek, játékok rendelkezésre állnak.
- **Óvónői szoba:** szakmai megbeszélések helyszíne, felkészülést és könyvtár igénybevételét is szolgálja. A gyermekekkel kapcsolatos problémás ügyekben alkalmas a szülők fogadására is.

Nem csoportterem típusú, funkcionális helyiségek megnevezése:

- tornaszoba, □ raktárak,
- aula, □ irodák,
- só szoba, □ orvosi betegszoba,
- ebédlő, mosogató, □ felnőtt öltözők,
- melegítő- tálaló, □ zeneszoba,
- konyha, □ kazánház.
- szertárak,

Saját **udvarunk** minden csoport egyidejű mozgásigényének kielégítésére alkalmas.

A TÁMOP-3.1.11.-12/2-2012-0100 számú, „**Játék, mozgás, biztonság a mórachalmi óvodában**” című pályázatnak köszönhetően óvodánk udvara a 2013. év nyarán teljesen megújul: korszerű, változatos, minden igénynek maximálisan megfelelő játékeszközökkel bővül.

3.2.3. A telephelyi óvoda tárgyi és dologi feltételei

A **telephelyi óvodánk** új építésű, a 2013-14. tanévben kezdi meg működését. Az új óvoda a Móra Ferenc Általános Iskola, Szakképző Iskola és Kollégium mellett található.

Az **épület** földszintjén és első emeletén található a 3 modern, tágas, esztétikusa, jól felszerelt **csoportszoba és tornaszoba**, gyermeköltözők, gyermekmosdók és gyermek WC-k, **fejlesztő szoba és óvónői szoba**. Az épület teljes mértékben, kívül-belül akadálymentesített.

Az óvoda berendezésénél maximálisan figyelembe vettük a 3-7 éves korosztály igényeit, minden bútor a gyermekek méretének megfelelő, praktikus, könnyen tisztán tartható. Fontos szempont volt, hogy a környezet, melyben a gyermekek napjuk nagy részét töltik, hangulatos, családias legyen, pozitívan hasson esztétikai érzékük fejlesztésére.

A gyermekeink és pedagógusaink rendelkezésére áll minden olyan eszköz, mely oktatásukhoz és fejlesztésükhöz szükséges. Mindenfajta, óvodáskorra jellemző játéktevékenység (építő, konstruáló, gyakorló, szerepjáték, báb, ábrázolás, képesség- és készségfejlesztés, mozgásos játék) eszközei megfelelő számban és választékban elégitik ki a gyermekek játék iránti igényeit.

Saját **udvarunk** minden csoport egyidejű mozgásigényének kielégítésére alkalmas. Megfelelő, szabványos játékeszközök állnak rendelkezésre.

4. AZ ÓVODA ÁTFOGÓ NEVELÉSI TERVE - A PEDAGÓGIAI PROGRAM BEMUTATÁSA

4.1. Pedagógiai programunk sajátosságai

- Fontosnak tartjuk a **tudatos személyiségfejlesztést**, a **komplexitást**, a **prevenciót** (a tanulási zavarok megelőzését) és a **tehetséggondozást**.
- A személyiségfejlesztés során a **mozgásra és játékre** alapozunk.
- Olyan ismeretanyagot nyújtunk gyermekeinknek, melynek birtokában megismerik az őket körülvevő világot, s abban biztonsággal tájékozódnak, kommunikálnak.
- A gyermek személyiség fejlesztésének alapja a gyermek ismerete. Ennek egyik eszközeként használjuk a „A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció”

fejlettségmérő lapjait, melynek alapján elkészítjük a gyermek „Egyéni fejlesztési terv”-ét.

- Olyan magatartásformák kialakítását segítjük elő és alapozzuk meg, amelyek az egyén és közösség szempontjából is értékesek. A nevelési folyamatot értékközvetítő tevékenységként definiáljuk, ahol a kultúra, mint érték jelenik meg.
- Felvállaljuk a szocializációs folyamat szakszerű irányítását.
- Lényegesnek tartjuk a felnőttek modell szerepét (óvodapedagógus és a nevelő- oktató munkát segítők).
- A családdal való szoros kapcsolattartásra törekszünk - szülői értekezlet, fogadó óra, nyílt nap és más közös programok szervezése.
- Az óvodáskor végére szeretnénk, ha a gyermekek alkalmassá válnának az iskolai élet sikeres megkezdésére, és rendelkeznének a tanuláshoz szükséges képességek megfelelő fejlettségi szintjével.
- Szeretnénk, ha tevékenységünket áthatná a mentálhigiénés szemléletmód.

4.2. Az óvodai nevelés feladatai

„Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Feladatunk

- az óvodás korú gyermekek sokoldalú, egészséges, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése az életkori, egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével - ideértve a különleges bánásmódot igénylő gyermekek ellátását - a **komplexitás jegyében**.

A **tevékenységközpontú óvodai neveléssel azonosulva** a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekintjük alapvető feladatunknak. Mivel az óvoda, nevelő intézmény, így nevelőtestületünk is a gyermeki személyiség kibontakoztatására, az emberi jogok, és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére, nevelésére, fejlesztésére törekszik az egyenlő hozzáférés biztosításával. Az

óvodai nevelés és a gyermekek érdekeinek védelmében az életkori sajátosságaiknak és szükségleteiknek ellentmondó szolgáltatások kivédése a célunk.

Általános feladatunknak tekintjük a 3—7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való felkészítését, mely magába foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését,
- az életre való felkészítést tevékenységek által a szabad játékon keresztül.

4.2.1. Az egészséges életmód alakítása

„Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet;
- a környezetvédelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Célunk:

- a gyermek egészségének, komfortérzetének biztosítása olyan szükségletek kielégítésével, amelyek elősegítik, megteremtik és megőrzik gyermekeink lelki testi harmóniáját.
- a nevelési hatások kedvező feltételeinek megteremtése.
- bensőséges gyermek - felnőtt kapcsolat kiépítése.
- a folyamatos gyakorlás során jó szokások kialakítása, ezek szükségleti szintre való emelése - önállóság, kompetencia.

Az egészséges életmód megvalósításához szükséges feladataink:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- gyermek testi képességei fejlődésének elősegítése,
- gyermek egészségének védelme, edzése,
- az egészséges életmód a testápolás az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

Alapvető **feladatunk** az egészséges életmód megalapozása, a gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítése. Programunkban az egészségnevelés területén a prevencióra törekszünk.

Óvodánk arra készíti fel a gyermekeket, hogy képesek legyenek a különböző, a társadalom, mint bonyolult viszonyrendszer sok, egymással összefüggő és egymást kölcsönösen átható szabályainak a befogadására. Felnőtté válva a közéletben szocializált és belsővé vált szabályrendszerrel rendelkeznek.

Ezért törekszünk a **játék – tapasztaltatás – tanulás** tevékenységrendszer alkalmazásával az önálló játszás, tapasztalatszerzés és a tanulás képességének kifejlesztésére, valamint a gyermek nyitottságának, játszási, tapasztalatszerzési és tanulási kedvének komplex és integrált kibontakoztatására, majd a megőrzésére, mely alapját teremti meg a szabálytudat kialakulásának és megerősödésének.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak kiemelt szerepe van. Az **óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel**, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését együttműködve a gondozást végző többi munkatárssal.

Helyi sajátosságainkat figyelembe véve az **egészséges életmódra nevelést** helyezzük előtérbe, mivel településünkön egyre nagyobb számban fordulnak elő különböző allergiás betegségek, valamint a mozgásszerv-rendszer vele született vagy szerzett károsodása vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság is tapasztalható.

Az óvodánkban megvalósuló egészséges életmód alakítására irányuló nevelés részletes programját a Pedagógiai Program mellékleteként a „**A Mórahalmi Napköziotthonos Óvoda Egészségfejlesztő-egészségnevelő programja**” című összeállítás tartalmazza, mely biztosítja a gyermekek egészségének megóvását, megőrzését, testi, lelki szükségleteinek kielégítését. Nagy hangsúlyt fektetünk az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítására. Ezáltal ellenálló képességük nő, kevésbé fogékonyak a betegségekre. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó

szokások alakítása (szelektív hulladékgyűjtés, tiszta levegőn történő mozgás, energiatakarékosság, stb.).

Biztosítjuk - a megfelelő személyi és tárgyi feltételekkel, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzésével, karbantartásával a hibaforrások megszüntetésével, az eszközök rendeltetésszerű használatával- a gyermekek testi épségének védelmét, a balesetek megelőzését.

Arra neveljük őket, hogy önmaguk és társaik testi épségét megóvják, fokozatosan kialakul veszélyérzetük.

Hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.

Céljainkkal az **esélyegyenlőséget** is kifejezésre juttatjuk. A már említett hátrányos helyzetű, alacsonyabb szintű szociális körülmények között élő egyes társadalmi csoportoknak csekélyebb a lehetőségük, életmódjuk megválasztására, kisebb arányban vesznek igénybe egészségügyi, közoktatási-, közművelődési szolgáltatásokat, a munkanélküliség következtében beszűkült életlehetőségeik adódnak, egészségtelen lakáskörülmények között élnek. Nemigen marad más választásuk, mint az adott szociális állapotuk minimális szinten tartása. Tovább fokozza helyzetüket a problémák halmozódása, egymásra hatása. Ismert a szegénység mellé szegődött krónikus betegségek megjelenése, a gyermekek nevelési költségeinek növekvő szintje, a családokba befurakodó káros szenvedélyek és azok összegzett hatása.

Mindezekre gondolva programunkat az óvodás gyermekek családjának egészségi esélyeihez szabjuk, lehetőséget biztosítva arra, hogy a gyermekeken keresztül a szülőket is képessé tegyük az egészségesebb életmód követésére.

Ismerve a helyi iskola pedagógiai programját, amelyben kiemelt helyen szerepel a testi- és egészséges életmódra nevelés, e területen kívánjuk gyermekeinket megfelelő alapokhoz juttatni, így ezen a ponton kapcsolódik össze a két intézmény programja.

Egészségnevelés, egészséges életmód alakítása

Szomatikus nevelés:

1. Higiénés nevelés:
 - személyi nevelés, környezethigiénére nevelés.
2. Profilaxisra nevelés.
3. Kondicionálás: testedzés, sport.
4. Baleset megelőzésre nevelés.

Pszichihigiénés nevelés:

1. Önismeretre, önfejlesztésre nevelés,

2. Egészséges életvezetésre nevelés,
3. Környezeti hatások feldolgozására nevelés,
4. Emberi kapcsolatok harmóniájára nevelés, 5. Abúzusok, devianciák megelőzésére nevelés,
6. Érzelmi nevelés.

Szociálhigiénés nevelés:

1. Kedvező társas miliő működtetése,
2. Kommunikációs nevelés,
3. Családi életre nevelés,
4. Az óvoda pszichoklimájának alakítása,
5. Szerepfeszültségek felismerése, feloldása,
6. Társadalmi izolációk megelőzése, közéletiségre nevelés,
7. Egészségpropaganda.

Konkrét céljaink meghatározásakor holisztikus szemléletből indulunk ki, mely szerint a gyermeket magát sajátos személyiségi egységként, a gyermek környezetét (természeti, mesterséges és személyi) is egységként, valamint a gyermeket és a környezetét kölcsönhatásban álló egységként értelmezzük.

Az óvodás gyermekek eltérő vonásai nem csak az egyéni természetükben, viselkedésükben, értelmi és érzelmi beállítottságukban lelhető fel, hanem mindegyiküknek más és más lehet az egészségi állapota, edzettsége, teherbíró képessége, szervezeti állapota. Ebből következően fontos, hogy az óvónő egészségvédő, egészségfejlesztő nevelési funkciója minden gyermekkel kapcsolatban egyedi jellegű legyen.

Az egészséges életmódra való felkészítés átszövi az óvoda egész napi- és heti rendjét.

A gyermekek egészségével, testi épségének védelmével kapcsolatban az óvónőnek különös felelőssége van. A mindennapos nevelőmunka során, az ezen nevelés körébe eső óvónői feladatokat az alábbi felsorolás szemlélteti:

- higiénés nevelés (személy-, környezet-higiénére nevelés, balesetek megelőzése),
- táplálkozásra, kulturált étkezésre nevelés,
- testnevelés,
- rendellenességek megelőzése.

Az óvodai testápolás elengedhetetlen követelménye a személyi tisztaság szokássá alakítása, az, hogy igényné alakuljon ki a mosakodás, tisztálkodás, WC használat, zsebkendőhasználat tevékenysége. A kiscsoportosoknál külső segítséggel, középsősöknél szokás szintjén, nagycsoportosoknál készség szintjén végezzék e teendőket.

Alapkövetelmény, hogy minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre jellel ellátott, külön tárolt személyi higiénés felszerelés. Az egészséges ruházat, és a helyes öltözködés szokássá alakításában is jelentős szerepet vállalunk.

Az egészséges táplálkozás és a kulturált étkezés, szokássá alakítása érdekében ételkészítési kóstolási játékos tevékenységeket szerveznek az óvónők. A gyermekek is vegyenek részt életkori fejlettségüknek megfelelő szinten és legyenek részesei étkezéskor az önkiszolgálásnak. Tudják biztonságosan, önállóan használni kiscsoport végére a kanalat. Középső csoportban villával is egyenek, tudjanak önállóan szedni a tálból, és vizet önteni a kancsóból. Óvodáskor végére a késsel is biztonságosan bánjanak. Az étkezés mindig jó hangulatban történjék. Az étkezéssel kapcsolatos pedagógiai módszerek közül kizárjuk azokat az eljárásokat, amelyek fenyegetően alapulnak, vagy amelyek egy étel elfogyasztását kényszerítik ki a gyermekből. Az óvodás korú gyermekek étrendjébe magas vitamin tartalmú gyümölcsöket, zöldségfélét, magvakat, egészséges táplálékokat iktatunk be, melyek ún. „vitamin-napok” keretén belül, szülői hozzájárulással, az ő felajánlásuk révén biztosíthatók.

A gyermekek mozgásigényének kielégítése legnagyobb részben szabad levegőn történő mozgásos játékok keretében valósul meg, az aktív tevékenységi szükségletük kifejezését hangsúlyozva. Az egészségnevelést a szervezet edzésével kapcsolatban, a külső viszonyokhoz való alkalmazkodás során a rendszeresség mellett a fokozatosság elvének érvényesítésével biztosítjuk. A mindennapos testnevelés és a testnevelési foglalkozások terve, anyaga, felépítése, megvalósítása egyéni tapasztalatok alapján az óvónők módszertani szabadsága körébe tartozik.

Helyi sajátosságként említhetjük a már meglévő fürdőkomplexumunkat és az elkészült fedett tanmedencét, amely lehetővé teszi a gyermekek télen történő vízhez szoktatását, úszásoktatását is. A vízhez szoktatás lényege edző és kondicionáló hatásán túl, az új közeghez való teljes alkalmazkodás, annak törvényszerűségeinek, jellegzetességeinek megismerése és ennek következtében a tökéletes tájékozódás, az otthonos viselkedés és célszerű mozgás a vízben.

Alapvető tevékenységünk, feladatunk a gyermekek egészségének és testi épségének védelme érdekében a balesetek megelőzésére nevelés is, amelyet kiterjesztünk az óvodában előforduló, utcai-, közúti-, otthoni háztartási balesetek megelőzésére. Sokszínű tevékenységeken keresztül mutatjuk be a balesetveszélyes helyeket, helyzeteket, a balesetmegelőző helyes magatartásformákat és a veszélyesebb eszközök használatát (olló, kés, villa, kerti szerszám).

Környezettudatosságra nevelés

Környezettudatos elveink:

Intézményünk elkötelezett a fenntarthatóság biztosítása mellett.

Valljuk, hogy a természetes és épített környezet minőségét, értékeit meg kell őriznünk, s ezt a szemléletet tovább kell adnunk a ránk bízott gyermekek számára.

Célunk nemcsak az óvodások, de szüleik illetve közvetlen környezetünk szemléletváltása is.

A gyermekeket saját nyelvükön, játékos formában, a mese, báb, játék, kézművesség eszközeivel szólítjuk meg.

Törekszünk arra, hogy a környezetünk mivel optimálisabb alapot biztosítson céljaink eléréséhez:

- az óvoda udvara mentes minden allergiát, mérgezést, sérülést okozó növénytől,
- sík és dombos területek; füves, homokos, járólapos, gumitéglás felület egyaránt megtalálható,
- a fák, bokrok, virágok, nemcsak árnyékot, esztétikai élményt is nyújt,
- az udvari játékok folyamatos felülvizsgálatával igyekszünk az uniós szabványoknak megfelelni,
- védjük, óvjuk az udvar faunáját - az udvar területén számtalan madáretetőt. Télen eleséggel, nyáron vízzel és fürdetési lehetőséggel látjuk el a madarakat,
- folyamatosan telepítjük és a gyermekekkel együtt gondozzuk az udvar növényvilágát, így kellően biztosítjuk az árnyékos területeket,
- komposztálót működtetünk,
- az ivó kút szomjoltásra alkalmas,
- a gyermekek szabadba történő egészséges mozgását mobil játékeszközökkel is biztosítjuk,
- a belső terek esetében figyelünk a természetes anyagok, fa bútorok használatára, egyszerű, praktikus, takarékos megoldásokra törekszünk,
- a takarékoság sarkalatos pontunk - a nyílászárók cseréjével, az energiatakarékos fénycsővek használatával, a pazarlás kiküszöbölésével sokat teszünk e területen,
- egész év folyamán szelektíven gyűjtjük a papírt, ill. akciókat szervezünk a szülők bevonásával: papír és műanyag flakonokat gyűjtünk,
- a nevelőmunka tervezésében megtalálhatók a környezeti nevelés elvei, tartalmi jellemzői,
- a nevelőmunka hatékonyságát segíti, hogy az ismeretszerzés tevékenységek során valósul meg,
- a hagyományápolás, gazdagítás a szülők bevonásával, közös programokon is zajlik, pl.: Zöld napok, TeSzedd szemétyűjtési akcióhoz való csatlakozás,
- a dolgozók életmódjukkal, munkájukkal pozitív mintát nyújtanak a környezettudatos magatartásra, az ökológiai szemléletformálásra, az egészséges életmód szokásainak megalapozására, a közösségi egészséges életvitelre - Autómentes nap, Dohányzásmentes nap, Egy óra a Földért,

- szórólapokkal, ismertetőikkel tájékoztatjuk a szülőket, dolgozókat az Öko szemlélet terén,
- a folyamatos, aktuális környezeti neveléshez kapcsolódó szakirodalom beszerzésére gondot fordítunk, □ Rendezvények:
 - Erdei Óvoda,
 - Madarak és fák napja,
 - Ősz ünnep – egészséges táplálkozás,
 - Zöld napok,
 - Egészség Világnapja,
 - „A Föld Órája” - egy óra a Földért akció.

4.2.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés

„1. Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Mindezt szükséges, hogy

- a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;
- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze;
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

2. A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

3. Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

4. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

5. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

Feladataink:

- Legfontosabb a **gyermek érzelmi biztonságának a megteremtése**, melynek feltétele:
 - derűs, nyugodt, szeretetteljes légkör kialakítása,
 - fontos, hogy már az óvodába lépéskor kedvező hatások ériék a gyermeket,
- **A gyermek énképének, önismeretének, önértékelésének fejlesztése:**
 - saját és mások érzelmeinek felismerése és kontrollja,
 - kompetencia és autonómia kialakítása,
- **A gyermek társas szükségleteinek kielégítése:**
 - az interperszonális kapcsolatokat, interakciókat pozitív érzelmi töltés jellemezze,
 - új attitűdök, értékek, normák kialakítása (a társas kapcsolatokban gyakorolják az együttélés, önérvényesítés szabályait, a másság elfogadását - empátia, tolerancia),
 - erkölcsi normák alakítása,
 - az óvodapedagógus és a nevelő-oktató munkát segítők személyisége modellértékű legyen (a szakmához kívánatos attitűdök kialakítása, fejlesztése - ez mentálhigiénés feladat is),
 - sajátos törődés biztosítása a különleges bánásmódot igénylő gyermekek számára (BTM, SNI, tehetséges - gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus).

Az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, problémahelyzetek biztosításával, megoldásával, a tevékeny életre alapozott nevelőmunkával valósítható meg. A tevékenységközpontú nevelési programnak megfelelően a 3—7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelést) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeljük, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítjuk, azaz az önálló gondolkodásra, feladatmegoldásra, kooperációra és kommunikációra kívánjuk képessé tenni a gyermekeket.

Óvodánkban a pedagógiailag segített, ösztönzött **szocializáció** minél teljesebb megvalósítására nagy hangsúlyt fektetünk. A gyermekeknek ahhoz, hogy boldoguljanak, meg kell tanulniuk beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lesniük a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ennek egy részét eltérő kulturális színvonalon a családok teljesítik. Óvodánk azonban nem csupán kiegészítő szerepet kíván betölteni az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja.

A gyermek számára az első, **meghatározó szocializációs szintér a család**. A családi hatások spontán és tudatos módon valósítják meg a társadalomba való bevezetés feladatait. Óvodánkba különböző kultúrájú családokból érkeznek a gyermekek.

„A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.”

Óvodánk tudatosan alakítja a nevelő hatásokat, tehát nem spontán szocializációnak, hanem pedagógiailag determinált, tervezett szocializációnak a színtere. A fejlesztés csak azután kezdődhet, miután az óvodánkba járó gyermek biztonságosan mozog az őt körülvevő új környezetben.

Elsőrendű feladatunk:

- **a gyermekek személyiségének, szűkebb és tágabb környezetének, a gyermekcsoportban elfoglalt helyének kötetlen és kötött tevékenységekben való megismerése,**
- **a gyermekek előzetes, más forrásból származó tudására, tapasztalataira, a családi nevelésre való tervszerű ráépítés,** ill. szükség esetén tapintatos korrigálása, alakítása a helytelen szokásoknak, téves ismereteknek.

Az óvodai **erkölcsi nevelésünk célja:** a társadalmi és értékrendbeli változások, valamint a pszichológiai-pedagógiai tények figyelembevételével a gyermeki igények és szokásrend együttes alakítása. Az óvodás gyermek számára ennek a leghatékonyabb terepe a játék.

Tudjuk, hogy a gyermekeket születésüktől kezdve különböző hatások érik, személyiségüket döntően közvetlen környezetük befolyásolja, hisz innen merítik a modelleket, szerepeket, amelyekkel azonosulni igyekeznek.

A jól átgondoltan felállított és következetesen betartott illemszabályok a gyermekek számára megkönnyítik a beilleszkedést, biztonságot adnak.

Óvodánkban a következő illemszabályok kialakítását tartjuk fontosnak:

- köszönés,
- konfliktusok feloldása,
- helyzetnek megfelelő kommunikációs kifejezések alkalmazása,
- segítségadás,
- türelem, kitartás,
- helyes utcai viselkedés.

4.2.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

„Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás- alkotóképesség-) fejlesztése.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

A pedagógusok kommunikációját a gyermekek érdekében minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi, önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködnek a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.

Az értelmi fejlesztés, nevelés célja gyermek természetes érdeklődésére, kíváncsiságára alapozva olyan ismeretanyag elsajátítása, amelyeken keresztül biztonságosan tájékozódik, mozog, kommunikál az őt körülvevő világban.

A pedagógus figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, módszereit. Tudatosan tervezi, szervezi a gyermekek tevékenységeit, ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. Megfelelő feltételeket biztosít az elmélyült tevékenységekhez, tapasztalatszerzéshez.

Pedagógiai terveit rendszeresen elemzi, rugalmasan, jó helyzetfelismerő képességgel reagált a váratlan helyzetekre. Reflexiói az eredmények és sikertelenségek okát feltárják, ezek alapján megfogalmazza a következő időszak pedagógiai tennivalóit.

Anyanyelv és kommunikáció fejlesztését kiemelt feladatunknak tekintjük, mivel az óvodáskor a beszédfejlődés szenzitív időszaka. Ennek érdekében az óvodai élet teljes tartamában nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki. Az anyanyelvi nevelés során a beszédészlelés, beszédértés, a szókinccs, a verbális kifejezőkészség fejlesztése hangsúlyos szerepet kap.

Feladataink:

- a gyermek természetes érdeklődésére, kíváncsiságára és mozgásvágyára építve változatos tevékenységi formákat biztosítunk - a komplexitás jegyében, melyeken keresztül élményszerű, önálló tapasztalatszerzésre adunk lehetőséget a természeti és társadalmi környezetről,
- a megszerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése,
- kognitív képességek fejlesztéséhez (érezékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás) a gyermekek életkorának, egyéni képességeiknek megfelelő eszközöket biztosítása, feltételek megteremtése.

Nevelőtestületünk egységes álláspontja alapján **a csoportokban a korszerű informatikai eszközöket** a mindennapi tevékenységek során **csak célirányosan**, a nevelő, oktató munka hatékonyabbá, eredményesebbé, érdekesebbé és színesebbé tétele érdekében **szeretnénk a továbbiakban is alkalmazni.**

Az eszközök használata során:

- az **ismeretanyag átadása** érdekesebbé, érthetőbbé válhat a gyermekek számára és mivel több érzékszervre hat egyszerre, az átadott anyag jobban megmaradt a gyermekek emlékezetében,
- **érzelmi nevelés** területén: hagyományok megismerésére, szeretetere nevelés,
- **motiváció:** a képek nézése hosszabb ideig tartó figyelmet eredményezhet a csoportnál,
- a **zenei anyagok**, hangszerek és egymás hangjának hallgatása a gyermekek hallásfejlesztéséhez nyújthat segítséget,
- az informatikai eszközök használata a félnélőbb gyermeknél jó eszköznek bizonyul a megnyilatkozásra, önbizalmának növelésére.

Az IKT eszközök felhasználási lehetőségei a nevelés, fejlesztés során óvodai csoportban:

- a pedagógus az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén is,
- projekt témák, kirándulások, rendezvények során sok **fényképet, felvételt készítünk**, azokat összegyűjtjük,
- a témáinkhoz az interneten **anyagokat, képeket, hanganyagokat gyűjtünk**,
- **a gyermekek dramatizálását, bábozását** mesék feldolgozása során, ill. **a csoport ünnepeit** felvesszük,

- versekhez, mondókákhoz, mesékhez **feldolgozásokat keresünk**, amiket közösen megnézünk a gyerekekkel, színesítve szemléltetési lehetőségeinket,
- a **multifunkciós eszközöket** színezők, feladatlapok nyomtatására, sokszorosítására használjuk, ezzel is **elősegítve az iskolára való felkészültség elérését, megalapozását,**
- **az esélyegyenlőség biztosítása** az eszközök használatával **azon gyerekek számára, akik hátrányos helyzetükből adódóan otthon nem tudnak ezen eszközökkel megismerkedni**, a használatukból adódó előnyöket nem élvezhetik, lehetőségeik e téren is korlátozottak,
- **a saját pedagógiai munkánk tekintetében** az anyaggyűjtésen és tároláson kívül a különféle dokumentációs rendszerek, programok használatával **meggyorsíthatjuk, könnyebbé tehetjük a mindennapi adminisztrációs munkánkat,**
- a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel való **kapcsolattartás és együttműködés** során használjuk az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat, pl. közösségi oldal, saját honlap.

Az intézmény **fontos feladata** a képességek kibontakoztatása, a **tehetséges gyermekek** felismerése, nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel.

A mikro csoportos tevékenységsszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a tehetséges gyermekek nevelésében.

A tehetséges gyermek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességűekre általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetséggondozás során **a tehetségigéreteket fejlesztjük a gazdagítás, differenciálás eszközrendszerével komplex programok keretében.**

Alapelveink:

- a tehetségigéretek erős oldalának fejlesztése,
- a gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése, □ kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, □ feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása.

Célunk a tehetségigéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink:

- a tehetséges gyermek felismerése,

- sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének megismerése,
- a tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel,
- differenciált, egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés,
- a gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése,
- elfogadó és támogató környezet kialakítása,
- a szülők folyamatos tájékoztatása, meggyerése a közös célok hatékony elérése érdekében.

4.3. Az óvodában megvalósuló integrált nevelés – Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése

Az utóbbi években egyre több sajátos nevelési igényű gyermek ellátása is szükségessé vált.

Sajátos nevelési igényű gyermek az, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott.

Az óvoda alapító-okiratában foglalt, a fenntartó által meghatározott fogyatékoság típusának megfelelő sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését, fejlesztését vállaljuk fel.

Valljuk, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése, saját csoportjukban más gyermekekkel együtt, integráltan is lehetséges. **Párhuzamos tevékenységként kezdeményezett fejlesztő játék a legeredményesebb formája fejlesztésüknek, ill. a megfelelő, változatos módszerek alkalmazása.** Valamennyi gyermek esetén egyaránt kiemelt szerepe van a mozgásfejlesztésnek és ezen keresztül megvalósuló komplex képességfejlesztésnek. Ezt a feladatot a tevékenység folytatására jogosult, külső, **szakirányú végzettséggel rendelkező** pedagógusok látják el.

Célunk:

- harmonikus, nyugodt, biztonságot adó környezet kialakítása,
- a társas viselkedés szabályainak elsajátítása,

- az ép gyermekek közvetítésével olyan modell nyújtása, amely a részképességek fejlődését, illetve a személyiségfejlődésüket is pozitívan befolyásolja,
- alakuljon ki bennük a tolerancia és a segítő szándék, személyiségük különbözőségének elfogadása.

Törekszünk a sajátos nevelési igényű gyermekek **esélyegyenlőségének** biztosítására, fejlődésének elősegítésére, hogy ez által javuljon életminőségük, és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba.

Fejlesztés alapja:

- A gyermeknek joga, hogy állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.
- Gyermekközösségbe csakis olyan sajátos nevelési igényű gyermekek integrálhatók, akik a többséggel együtt nevelhetők.
- A gyermekek mindenek felett álló érdekében a mi felelőségünk, hogy minden rendelkezésünkre álló segítséget megadjunk képességeik fejlődéséhez, személyiségük kibontakozásához, ismereteik bővítéséhez.
- Olyan befogadó csoportlétkört alakítunk ki, amelyekben a gyermekek magatartása, viselkedése kizárja a hátrányos megkülönböztetést, zaklatást, megfélemlítést, megalázást, emberi méltóság megsértését.

A pedagógusok a gyermek képességeit folyamatosan figyelemmel kísérik, melyet dokumentálnak, az így felismert tanulási, magatartási problémák esetén megfelelő szakmai segítséget kérnek. A **fejlesztés céljai** minden esetben a fejleszthetőséget tükröző gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira épülnek, **együttműködve a fejlesztést végző szakemberekkel (gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus).**

A fejlesztés feladatai:

- inkluzív szemlélettel a különbözőséget elfogadó viselkedés, magatartás alakítása a gyermekközösségben,
- sajátos nevelési igényű gyermekek terhelhetőségénél figyelembe vesszük a sérülés jellegét, súlyosságának mértékét, adott fizikai állapotát,
- a kiemelkedő teljesítményt felismerjük és gondozzuk,
- tudatos fejlesztéssel bővítjük a kompenzációs lehetőségeket,
- napirend során mindig csak annyi segítséget nyújtunk amennyi az önálló cselekvéséhez szükséges,
- együttműködünk a dajkával,

- folyamatosan bővítjük ismereteinket, elemezzük és értékeljük saját gyakorlatunkban az egyéni bánásmód megvalósulását.
- óvodáskor végére jussanak el az óvodai nevelés általános célkitűzéseiben megfogalmazott minimális szintre: alkalmazkodó készség, akaraterő, önállóságra törekvés, együttműködés,
- tárgyi feltételeket biztosítjuk a fejlődésük támogatását szolgáló eszközökkel, különösen a nagymozgások fejlesztését, lateralitást, téri tájékozódást, beszédészlelés és – megértés fejlesztését és a gondolkodási stratégiák támogatását szolgáló eszközökkel.

Együttműködésünk a szülővel, logopédussal, pszichológussal, gyógypedagógussal napi szintű. A szülővel történő, a gyermekek mindenkifelett álló érdekeinek szolgálatát előtérbe helyező, folyamatos kapcsolattartás az integrált nevelés sikeres záloga.

Az integrálás, a differenciált fejlesztés során a gyermekek részére biztosítani kell mindazon **eszközöket** és **módszereket**, melyek felhasználásával sikeres a gyermek fejlődése, beilleszkedése, és a többiekkel való együtt haladása.

Az együttneveléskor a pedagógus és a nevelő munkát közvetlenül segítők részéről magas fokú **elfogadásra**, **toleranciára**, **empátiára** és **hitelességre** van szükség.

Az SNI-is gyermekek részére egyéni fejlesztési terv készítése szükséges a eredményes fejlesztés érdekében a fejlesztőpedagógusok, gyógypedagógusok közreműködésével.

A sajátos nevelési igényű gyermek is teljes értékű ember. A különleges bánásmódot igénylő gyermek joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön. A gyerekek ösztönösen elfogadják, tolerálják sajátos bánásmódot igénylő társaikat, a gyengébbekhez való közeledés és segítőkészség természetes számukra.

Olyan pedagógiai környezetet alakítunk óvodánkban, ahol a különbözőség mindenkinek természetes.

Az óvodánkban megvalósuló integrált nevelés részletes programját a Pedagógiai Program mellékleteként a „**Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek inkluzív fejlesztése, fejlődésének segítése a Mórahalom város Önkormányzata Napköziotthonos Óvodájában**” című összeállítás tartalmazza.

4.4. Migráns gyermekek interkulturális nevelése

Migráns gyermek érkezésekor az óvónőnek fel kell készülni a szülővel való kapcsolat felvételre, a gyermek fogadására, törekednie kell az érzelmi biztonságuk megteremtésére a kezdeti időszakban. A többségi gyermekek számára az eltérő nyelv, szokások, viselkedési

módok, étrend elfogadtatása értéként való bemutatása is fontos. A más kultúráról, vallásról, bőrszínről, etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása apró lépésekben történik. A migráns gyermekeket segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában.

- a migráns gyermekek a magyar gyermekekkel, azonos feltételekkel vehetik igénybe az óvodai nevelést,
- megilleti őket az emberi méltóság elismerése és tiszteletben tartása,
- az egyéni bánásmód elvét az ő esetükben is érvényesítjük,
- figyelembe vesszük a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.

4.5. Nevelési céljaink elérésének feltételei

Programunk kitűzött nevelési céljait a gyermekek szükségleteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembe vételével a gyermek életkori, egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

4.5.1. Szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermekeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi-, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van.

A környezeti hatások közül a **család** szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér. A családi nevelés mellett a mi óvodánknak nagy szerepe van az elsődleges szocializáció során. Tudatosan alakítjuk, építjük, kombináljuk azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és társas érintkezés elemi formái megvalósulhatnak.

A gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagymértékben a család atmoszférája határozza meg. Az érzelmi alapigények kielégítése pl.: a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek új környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön.

Feladatunk a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- az egészséges óvodai környezet megteremtése,
- nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör kialakítása,

- a gyermekek megfelelő gondozottságának biztosítása,
- a gyermekek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése.

4.5.2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermekek személyisége és tevékenységei kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek. A gyermek, tevékenykedő lény. **Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető** a leghatékonyabban.

A **gyermeki tevékenység** valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének, a képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze.

Feladatok a tevékenységek megszervezésében:

- változatos, többfajta tevékenység egyidőben történő gyakorlásához **megfelelő feltételeket** - idő, hely, eszközök, ötletek - **biztosítunk**,
- a tevékenységek megszervezésében támaszkodunk a gyermekek **korábban szerzett ismereteire, tapasztalataira**, aktuális élményvilágukra.

A **nevelő hatás belső feltétele**, hogy az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen, mely a kitűzött cél megvalósítását és eredményességét biztosítja. A tevékenységek megszervezése részünkről tapintatot igényel. Semmit nem végzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítjük őket, amikor arra szükségük van.

A gyermekek számára megadjuk a lehetőséget az önállóan megválasztott, belsőből fakadó tevékenységekre. Ezek szervezésekor **figyelembe vesszük** a 3-7 éves korú **gyermekek életkori sajátosságait**, jellemzőit (tevékenységi-, megismerési vágyát, kíváncsiságát, mozgékonyosságát), valamint azt, hogy számukra nem különül el egymástól a játék a munka és a tanulás.

Az **értékelés** alapvető feladatunk, ami a gyermekek konkrét teljesítményére, cselekvéseire vonatkoznak. Törekszünk a gyermekek számára egyértelmű visszajelzésekre.

4.5.3. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A **tevékenységszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással**. Óvodánkban olyan képességek kifejlesztésén munkálkodunk, amelyek a társadalomban létező tevékenységek gyakorlásához szükségesek.

A társadalmi és egyéni szempontból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók: **kooperációs** képességek és **kommunikációs** képességek.

Feladataink a képességek fejlesztésében:

- folyamatosan biztosítjuk a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit,
- állandó megfigyeléssel alkotunk képet a gyermekek meglévő képességeiről, melynek ismeretében törekszünk fejlesztésükre,
- a kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre differenciált, egyénre szabott, a csoportnaplóban rögzített fejlesztési tervet készítünk,
- minden gyermek képességét önmagához, a saját lehetőségeihez viszonyítva igyekszünk fejleszteni.

5. AZ ÓVODAI ÉLET FELADATRENDSZERE

Az óvodai élet feladatrendszerének elemei

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermekek felnőve aktív részesei lesznek saját természeti és társadalmi környezetük kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai **nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre** és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg.

Ezek az elemek a gyakorlatban nem különülnek el egymástól, egymást átszöve érvényesülnek:

1. Játék és tanulási tevékenység,
2. Társas és közösségi tevékenység,
3. Munkatevékenység,
4. Szabadidős tevékenység, szabad játék.

A tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód szándéka vezet bennünket a tervező, szervező, irányító munkában.

5.1. Játék

„1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad-képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyerek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a

külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

2. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőt, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

3. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportlétkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus-szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.

4. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése.

5. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában is meg kell mutatkoznia.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

A **játék** a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A **szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete**, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie.

Kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert

- általa észrevétlenül tanul a gyermek,
- **kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket**,
- megoldási módokat kaphat bizonyos helyzetekben való viselkedésre,
- megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit,
- újra élheti kellemes élményeit,
- környező világról a játékon keresztül ismereteket szerezhet.

A játék kicsiben maga az élet, éppen ezért az életre nevelés a játékból indul ki, és ennek segítségével teljesebbé válik.

Feladatunk:

- megfigyelni a gyermekek játékát, és ezen keresztül tárja fel személyiségük sajátosságait megfelelő módszerekkel,
- felhasználni azt nevelési céljaink érdekében,

- szükség esetén, indirekt módon irányítani,
- a szükséges feltételek, ötletek és eszközök biztosítása a különböző játékformákhoz, mint pl.: mozgásos-, szerep-, építő-, konstruáló-, a szabályjátékokhoz, a dramatizáláshoz és a bábozáshoz.

Alapelvünk, hogy minél több időt, alkalmat, helyet és lehetőséget biztosítsunk az elmélyült játékra.

A feltételek megteremtésén túl fontos egy közös szokás- és szabályrendszer kialakítása a csoporton belüli és az udvari életre egyaránt. Ez segítheti a gyermekek eligazodását, mivel az átjárhatóság miatt nemcsak csoporttársaival és a csoporthoz tartozó felnőttekkel van kapcsolata, hanem az óvodában tartózkodó többi gyermekkel és felnőttel is.

A játék tervezésekor, szervezésekor, irányításakor figyelembe vesszük az életkoroknak és fejlettségi szinteknek megfelelő játékfajták megjelenését, továbbfejlesztését és az azokban rejlő személyiségfejlesztő lehetőségeket.

Az óvodáskor elején még az óvónő kezdeményezi a játékot, a bábozást, a dramatizálást, drámajátékot, barkácsolást is. Később, ahogy egyre inkább megismerkednek a gyermekek ezekkel a tevékenységekkel, jártasságokra tesznek szert a technikákban, mind önállóvá válnak a kezdeményezésben és a cselekvésekben.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában **fontos a szabadjáték túlsúlyának érvényesülése**, mely intézményünk napirendjében és időbeosztásában is megmutatkozik.

Az óvodapedagógus játékbeli szerepe:

- Az óvodapedagógus a szülő mellett a kisgyermek első valódi játszótársa, utánzó mintát ad a játéktevékenységekre, segítővé, kezdeményezővé lesz a gyermek számára, ha a játék folyamata elakad, a kialakult játékfolyamatban bevonható társ marad
- Személyiségét pedagógiai optimizmus jellemezze, megfelelően nyitott legyen a gyermeki érdeklődésre.
- Nyíltan megfogalmazott gyermeki kérdések, játékelképzelések kibontakoztatásának elősegítése.
- A gyermekek aktuális fejlettségi szintjének nyomon követése, egyénre és csoportra szabott fejlesztési feladatok tervezése és megvalósítása, indirekt módszerekkel.(pl. társas kapcsolatok fejlesztése, a kezdeményező készséggel, önértékeléssel, önérvényesítés, önbizalom formálásával kapcsolatos feladatok).

A szabad játék elsődlegességének biztosítása:

- Minta értékű kommunikáció az éppen aktuális csoportra és egyénre szabottan formálendő szokások, normák hangsúlyozása.
- Pozitív visszajelzések, metakommunikatív eszközök (látom, értem, fontos nekem, örülök, hogy jól érzitek magatokat, ötletek befogadása, szóbeli értékelés).
- Kiegyensúlyozott csoportlétkör biztosítása, befogadó, elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális és interkulturális szemlélettel.
- Intervenciós gyakorlat megvalósítása, a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldása, szoros együttműködés a dajkával, mint nevelést segítő partnerrel, valamint a szülővel.
- A közösségi élet a játék szabályainak, normáinak gyermekkel, szülővel közös formálása, gyermeki véleménynyilvánítás, és döntésképeség erősítése, különös tekintettel a konfliktushelyzetek megoldási lehetőségére.

Tartalmi elemek – különböző játékformák és kapcsolódó feladatok:

- Gyakorló játék:

Az óvónő biztosítja a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket, adjon mintát a játékok helyes használatához. Legyen lehetőségük a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, így a spontán cselekvésekhez örömmel társul.

Ez az örömmel ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Az udvaron is biztosítva legyen a gyakorló játék lehetősége.

- Építő, konstruáló játék:

A gyermek konstruáló és építő játékára jellemző a formagazdagság. A gyermek élje át az „én készítettem” alkotás örömét, ezáltal fejlődik kreativitása, a társas együttműködés, a norma és szabálykövetés. A konstruáló játékhoz kapcsolva legyen jelen a barkácsolás.

- Szimbolikus – szerepjáték:

A szimbolikus játék megelőzi a szerepjáték kialakulását. A gyermek saját cselekvését, viselkedését úgy utánozza, hogy mással végezteti el azt, majd a másoknál megfigyelt cselekvést utánozza.

A gyermekek szerepjátékában tapasztalataikat, ismereteiket, elképzeléseiket és az ezekhez fűződő érzelmeiket tükrözik. Szerepjátékban a gyerekek a valóságos közösségi életüket élik, benne és általa alakul maga a gyerekközösség.

Az óvónő mint a gyermek számára, játékában megjeleníti az érzelmileg hozzá közel álló felnőttek kapcsolatait, gesztusait, viselkedését, kommunikációját. Ezáltal különböző társas kapcsolatokat, együttműködési formákat, alá- és fölérendeltségi viszonyokat, magatartási formákat sajátítanak el. Az óvónő biztosítson lehetőséget, hogy a gyermekek élményeiket, tapasztalataikat a szabad játék során eljátszhassák, feldolgozhatják. A gyermekek játékelgondolásával kreativitásuk fejlődik, a többféle ötletből kialakul a tartalmas játék. A szerepjátékot, dramatizálást, bábozást egészítsék ki az építő, konstruáló játékkal.

- Bábozás, dramatikus játék:

A gyermek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit, gondolatait, ezáltal fejlődik személyisége. A bábjáték azért olyan hatásos, mert dramatikus, mozgásra épül a cselekménye a gyermeknek segítheti a belső feszültségek levezetését, a feloldódást, megnyugvást. A dramatikus helyzetek lehetőséget biztosítanak a beszédkedv fokozására, az önálló mese és versmondásra. Az óvónő tegye lehetővé a bábozás és a dramatikus játék során, hogy a gyermekek szabadon beleéljék magukat az általuk megformált szerepbe, saját szavaikkal és önkifejezésükkel éljék meg újra az átélt élményeket, melyek örömforrást jelentenek számukra.

- Szabályjáték:

Jellemzője, hogy pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. A szabályok betartása vagy megszegése különböző érzelmeket vált ki a játék résztvevőiből. Ez befolyásolja a gyerekek magatartását, egymáshoz, csoporthoz való viszonyát. Játék közben nagymértékben fejlődik kudarctűrésük. Az óvónő a szabályjáték tudatos tervezésénél vegye figyelembe a csoport összetételét, fejlettségi szintjét, a játék előzményeit, és segítse, a gyerekeket a szabályok betartásában. Teremtse meg a lehetőségét annak, hogy a gyerekek önmaguk is hoznak, létre szabályokat, melyeket betartanak.

A játék számtalan lehetőséget teremt a kommunikációra, párbeszéd kialakítására.

Tartalmában nem a művelet, a szerep és a játéksituáció a rögzített, hanem a feladata és a szabály. Feltétele a játékfeladat fokozott tudatosítása és kiemelése továbbá a játékszabályok érvényesítése. Így alakul a gyermek feladat és szabálytudata.

A szabályok betartása morális magatartási követelményeket támaszt a gyerekekkel szemben. A feladatok megoldása közben jelentkezik először a gyereknél az önértékelés mozzanata.

- Mozgásos játék – Népi játék, gyermektánc

Domináns eleme az aktív mozgás. Ez a játékfajta felöleli a gyermek természetes mozgásának minden formáját és ezek kombinációját. A gyermek általános fizikai fejlődéséhez szükséges mozgásingerek megvalósítását szolgálják.

A gyermekek rendszerint közösen, kölcsönös együttműködéssel vesznek részt a játékokban.

Különbféle eszközökkel vagy társakkal végzett játékok, elsősorban a gyermek mozgásfejlődését, a téri tájékozódást segítik.

A népi játék tartalma, formája rendkívül sokrétű, visszatükrözi az adott nép életmódját, gondolat és érzésvilágát. A népi motívumok megismerése erősíti identitását, a szülőföldhöz való kötődését.

Fő típusai: énekes, táncos játékok, mondókák, dramatizáló játékok, társas- és vetélkedő játékok, mozgásos játékok.

Népi játékok az óvodai élet különböző tevékenység formáiban is jelen vannak.

A mozgásos és népi játékok megvalósítására az udvar és a tornaterem adta lehetőségek kihasználása rendszeresen nagy örömforrás a gyermekek számára.

5.2. A tevékenységben megvalósuló tanulás

„1. Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

2. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

3. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

4. A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés; - a gyakorlati problémamegoldás.

5. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.”

(363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendelet)

A **tanulás** egy olyan folyamat, amelynek során az egyén lépésről, lépésre egyre bonyolultabb és elvontabb ismeretekre tesz szert, és ezeket az ismereteket ténylegesen elsajátítja. A tanulás tehát ismeretszerzésből, új készségek, szokások és tulajdonságok elsajátításából áll.

Lehetséges formái:

- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,

- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés, □ gyakorlati problémamegoldás, feladatmegoldás.

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése támogató környezet megteremtésével, a tanulási folyamatot a nevelés szerves részeként kezelve

Feladataink:

- sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, változatos ismeretanyag nyújtása,
- ismeretek rendszerezése,
- kognitív képességek fejlesztése,
- iskolai tanulási zavarok kialakulásának megelőzése.

Szervezeti keretek:

- kötetlen tevékenységek,
- tervezett tevékenységek.

A **kötetlen tevékenységek előnye**, hogy nagyobb lehetőséget adnak a **differenciálásra**, jobban elősegítik az egyéni fejlesztést. A **tervezett fejlesztő tevékenységekben** viszont **olyan képességeket, készségeket alakítunk, amelyek hozzájárulnak a gyermek sikeres iskolakezdéséhez.**

A tevékenységek megszervezése függ:

- a csoport életkorától, összetételétől,
- a feldolgozandó témától,
- a kitűzött céltől, feladattól,
- a szituációtól,
- az óvodapedagógustól.

Szervezeti formák:

- egyéni,
- páros,
- mikro-csoportos,
- csoportos, □ frontális.

Kultúraátadás a komplexitás függvényében

Programunkban az évszakváltást követve csoportosítjuk az óvodai nevelés témaköreit, melyekkel **sokoldalú tapasztalatszerzést, tevékenykedtetést és élményszerű átélést** biztosítunk. Egy adott témát több oldalról közelítünk meg egy-egy napon, héten belül. Komplex fejlesztő tevékenységünk az óvodai nevelés teljes időtartamában a nevelési feladatok minden területére, az óvodai tevékenység egészére kiterjed az egészséges életmód és a környezettudatosság jegyében.

A komplexitás lényege:

- az ismereteket **a gyermek már meglévő tudásrendszerébe helyezve**, több oldalról megközelítve, más területekhez kapcsoltn kell biztosítani,
- a tapasztalatszerzés minél több érzékelési terület bekapcsolásával történjen,
- az óvodapedagógusnak úgy kell közvetítenie az ismereteket, hogy ezáltal az óvodás gyermekek érzelmileg, erkölcsileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak.

A **játék és a tanulás** teljes mértékben **összekapcsolódik** óvodás korban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre és a cselekvésre, melynek során újabb és újabb felfedezéseket tesz, játékosan, szinte észrevétlenül tanul, melyen belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás komplex formában jelenik meg.

A **játékba, tevékenységbe integrált tanulás a fejlesztés előfeltétele**. Az életkori és egyéni sajátosságokat figyelembe vevő tanulási helyzetek kialakítása az óvodapedagógustól nagyfokú tudatosságot, rugalmasságot, következetességet, nyitottságot, szervezőkészséget igényel, **a szabad választás lehetőségét, megfelelő eszközöket biztosítja**.

A kísérletezéseken, felfedező ismeretszerzésen, a valódi cselekvésen alapuló tanulási folyamat megszervezése elég bonyolult feladat, márpedig **az óvodában az érzelmi megközelítésű, sajátélményű tanulás a leghatékonyabb**. Ahhoz, hogy az ismeretek ténylegesen bevésődhessenek és rendszert alkothassanak, próbálkozásra, kísérletezésre, pozitív és negatív élményekre, sikeres és kudarcjal járó tapasztalatokra van szüksége, függetlenül attól, hogy melyik tanulási forma kerül előtérbe.

A spontán tanulás mellett már óvodáskorban kialakul a **tudatos megismerési tanulási vágy**. Az, hogy ez kinél, mikor alakul ki, nagyon változó, nem köthető életkorhoz, de az biztos, hogy az iskolába lépés előtti időszakra minden gyereknél felfedezhető lesz, hiszen ez fontos kritériuma az iskolaérettségnek.

Legfontosabb jellemzője, hogy az adott gyerek kíváncsiságából, speciális érdeklődési területéből indul ki. Az ezzel kapcsolatos információk tartalma, terjedelme, a „befogadó” fejlettségétől, meglévő képességeitől függ.

Az óvodai tanulás a nevelési folyamat valamennyi pillanatában alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül, spontán vagy irányított módon tanuljanak a gyermekek. **Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebb, de minőségben és használhatóságban**

mégis több ismerethez jussanak. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb, hiszen szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell számukra közvetítenünk és velük együtt átélnünk.

Célunk, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk óvodásainkat, követelményeinket az egyéni teljesítőképességekhez mérjük, mivel a sikerélmények erősítik önbizalmukat és bátorságukat.

A program keretjellege által **biztosítjuk óvodapedagógusaink számára a gyermekek életkorához, igényeihez, egyéniségükhöz, teherbíró képességükhöz igazodó tanulási keretek és formák megválasztását.** A nevelés egészén belül tanulás megvalósulhat kötött és kötetlen kezdeményezések, komplex foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták formájában, amelyek egyaránt megoldhatók a napi élet bármely időszakában.

A tanulás feltétele:

- a gyermek cselekvő aktivitása,
- a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása,
- kreativitásának erősítése.

5.3. Társas és közösségi tevékenység

A gyermekekkel szemben támasztott fő követelmény, hogy tanuljanak meg másokkal érintkezni és együttműködni.

Programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a **kooperációs, kommunikációs képességek kifejlesztéséhez**, amely a nevelőmunka egészét áthatja. A napi tevékenységekben, játékban időt, lehetőséget biztosít a beszélgetésekre, kezdeményezően példát mutat az interaktív kommunikációra. Az egymásra figyelmet, a másik fél mondanivalójának meghallgatását gyakoroltatja a gyermekekkel.

Az óvodai közösség sikeres formálása során a közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások, a hagyományok és egymás tiszteletben tartása is alakul.

A gyermekek közösséggé formálását a **tevékenységek rendszerén keresztül** valósítjuk meg óvodai és óvodán kívüli programokban egyaránt. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermekek egyéni örömein túl a közös élményt is erősítenie kell. Lényeges, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen. A szokások tegyék lehetővé, hogy a gyermekek ne zavarják egymást, a tevékenységek végzése közben jobban együtt tudjanak működni, figyeljenek egymásra, és tudják kezelni a kialakuló vitákat, konfliktusokat.

Fontos időpont a gyermek óvodába lépésének időszaka, a **beszoktatás, befogadás** rendje, amely a későbbi óvodai életére is hatással lehet.

Az óvónők türelemmel és szeretettel fordulnak az óvodába kerülő gyermek felé. A beszoktatást megelőzően családlátogatást végzünk, a gyermek előzetes ismeretében döntjük el a szülővel együtt a beszoktatás időtartamát és mikéntjét.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, érzékszervi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, ill. kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakember közreműködésével (logopédus, pszichológus, gyógytornász). Fontos, hogy a gyermekek elfogadják társaik másságát, eltérő külsejét, viselkedését, beszédét, szokatlan kívánságát, különleges állapotát.